

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет:Философски.....

Специалност: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

Бакалавърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

--	--	--	--

(код и наименование): Средновековието и свободните изкуства

Преподавател: проф. д.ф.н. Олег Георгиев

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	60
	Семинарни упражнения	60
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		120
Извънаудиторна заетост	Реферат	30
	Доклад/Презентация	60
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	30
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	60
Обща извънаудиторна заетост		180
ОБЩА ЗАЕТОСТ		300
Кредити аудиторна заетост		
Кредити извънаудиторна заетост		

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Реферат	20%
2.	Курсов проект	20%
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.	Доклад/Презентация	60%
11.		
12.		

Анотация на учебната дисциплина:

Настоящият курс запознава студентите с формирането и развитието на идеята за свободните изкуства през Античността и тяхната съдба през епохата на Средновековието. Тематичната линия обхваща твърде голям исторически период и следователно предмет на внимание в курса ще бъдат най-емблематичните примери и текстове от традицията на свободните изкуства. Особено внимание ще бъде обърнато върху интерпретирането на знаковия характер на изкуствата, който е изразен в тяхната подредба и вътрешна връзка. Курсът цели да помогне на студентите да разберат смисъла на идеята за образование, разгърната в социално-историческия контекст на Античността и Средновековието.

Специфични: Основната цел на курса е да покаже фундаменталната значимост на идеята за образование и нейното отражение върху формирането на светогледната интуиция на човека от античността и средновековието. Ще бъде дискутирана идеята за това как систематизирането и преинтерпретирането на “свободните изкуства” през епохата на Средновековието се превръща в един от най-надеждните пътища за формирането на християнска култура - във Византия и Западна Европа - с помощта на християнския модел за образование. Това ще ги насочи към преосмислянето на „традиционно” екзистенциални проблеми в пространството на човешкото, третиращи отношенията човек-свят, човек-Бог и човек-човек, нещо, което ще им бъде необходимо за формирането на тяхната общообразователна подготовка.

Общи: Общобразователният характер на курса има за цел да подготви в

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

студентите възможност за по-безпроблемно проникване във философския смисъл на идеи и парадигми, които са заложили във философията, педагогиката или културологията, както и да подлагат на разумна преоценка техните теоретически и методологически предпоставки.

-

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Курсът цели да развие още следните умения:

- **Специализирани:** систематизирано познание за същността и развитието на идеята за свободните изкуства през Античността и средновековието (представа за общия културно-исторически контекст), както и детайлно познаване на основните автори, текстове, специфични понятия и терминология; умение за философски анализ на понятия и методи.
- **Общи:** способност за изграждане на логично аргументирано и подредено изказване, както и за извеждането на валидни заключения на базата на обсъждания материал, умения за представяне и участие в дискусия.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Въвеждаща лекция: Феноменът Translatio studii .	2 ч.
2	Понятието <i>правилен разум</i> при Платон и Аристотел.	2 ч.
3	Формиране и развитие на свободните изкуства. Знаковата природа на изкуствата.	2 ч.
4	Отношението между знание и добродетел в традицията на платонизма. Платоновите диалози и образоваността.	2 ч.
5	Свободните изкуства в епохата на академията.	2 ч.
6	Античният модел за развитието на дисциплините:	

	хуманитарен и математически цикъл. Идеята за числовата хармония.	4 ч.
7	Средновековната семиотика: знак и смисъл в изкуствата.	2 ч.
8	Античната реторика. Традицията на словесността и развитието на свободните изкуства след епохата на елинизма.	2 ч.
9	Римският енциклопедичен образователен модел. Цицерон и Квинтилиан.	2 ч.
10	Елий Теон и <i>Прогимназмата</i> . Хермоген от Тарс. Византийската реторика.	2 ч.
11	Свободните изкуства и късната античност: трактатите на Марий Викторин.	2 ч.
12	Латинският платонизъм: Макробий Теодосий и <i>Сатурналии</i> .	2 ч.
13	Формиране на християнския модел за образованост и новата роля на свободните изкуства.	2 ч.
14	Аврелий Августин и свободните изкуства. Теорията на Августин за знака. <i>За учителя</i> .	4 ч.
15	Алегорията и свободните изкуства. Марциан Капела: <i>За брака на Меркурий и Филология</i> .	4 ч.
16	Слово и битие: християнската словесност. За развитието на средновековната граматика.	4 ч.
17	Формиране на средновековната образованост: „свободни“ или „книжни“ науки. Варий Касиодор и <i>„Секуларните писма“</i> .	2 ч.
18	Свободните изкуства и монашеските школи: монашеската образованост. Манастирската библиотека.	2 ч.
19	Етимологията и свободните изкуства: Исидор от Севиля и <i>Етимологии</i> .	2 ч.
20	Свободните изкуства и Ранното средновековие. Каролингският образователен модел.	2 ч.
21	Пост-каролингската образованост. Трансформациите на	

	лингвистическото. Граматическите глоси.	2 ч.
22	Граматика и диалектика. Статусът на свободните изкуства през XI век. Пиетро Дамиани: <i>За Божественото всемогъщество</i> .	2 ч.
23	<i>Vita regularis et canoica</i> : харизматичната култура на XII век. Хуго от Сен Виктор.	2 ч.
24	Интелектуализмът на XII век. Свободните изкуства и преводачите. Доменико Гундисалви и новото разделение на науките.	4 ч.
25	Средновековният университет свободните изкуства и.	2 ч.

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Въвеждаща лекция: Феноменът Translatio studii .
2	Понятието правилен разум при Платон и Аристотел.
3	Формиране и развитие на свободните изкуства. Знаковата природа на изкуствата.
4	Отношението между знание и добродетел в традицията на платонизма. Платоновите диалози и образоваността.
5	Свободните изкуства в епохата на академията.
6	Античният модел за развитието на дисциплините: хуманитарен и математически цикъл. Идеята за числовата хармония.
7	Средновековната семиотика: знак и смисъл в изкуствата.
8	Античната реторика. Традицията на словесността и развитието на свободните изкуства след епохата на елинизма.
9	Римският енциклопедичен образователен модел. Цицерон и Квинтилиан.
10	Елий Теон и <i>Прогимназмата</i> . Хермоген от Тарс. Византийската реторика.
11	Свободните изкуства и късната античност: трактатите на Марий Викторин.
12	Латинският платонизъм: Макробий Теодосий и <i>Сатурналии</i> .

13	Формиране на християнския модел за образованост и новата роля на свободните изкуства.
14	Аврелий Августин и свободните изкуства. Теорията на Августин за знака. За учителя.
15	Алегорията и свободните изкуства. Марциан Капела: За брака на Меркурий и Филология.
16	Слово и битие: християнската словесност. За развитието на средновековната граматика.
17	Формиране на средновековната образованост: „свободни“ или „книжни“ науки. Варий Касиодор и „ Секуларните писма “.
18	Свободните изкуства и монашеските школи: монашеската образованост. Манастирската библиотека.
19	Етимологията и свободните изкуства: Исидор от Севиля и Етимологии.
20	Свободните изкуства и Ранното средновековие. Каролингският образователен модел.
21	Пост-каролингската образованост. Трансформациите на лингвистическото. Граматическите глоси.
22	Граматика и диалектика. Статусът на свободните изкуства през XI век. Пиетро Дамиани: За Божественото всемогъщество.
23	Vita regularis et canoica: харизматичната култура на XII век. Хуго от Сен Виктор.
24	Интелектуализмът на XII век. Свободните изкуства и преводачите. Доменико Гундисалви и новото разделение на науките.
25	Свободните изкуства и средновековният университет.

Библиография

Литература

Задължителна литература:

Извори

Библия

Аврелий Августин. *За учителя*. София: Софи-Р, 2001.

Аврелий Августин. *Изповеди*. София: НИ, 1993.

Св. Аврелий Августин. *Изповеди*. Прев. Анна Б. Хиколова. София: Изток-Запад, 2006.

Алберт Велики. *Три трактата*. София: ЛИК, 2003.

Анселм от Кентърбъри. *Прослогион*. София: ЛИК, 1993.

Бонавентура. *За възвеждането на изкуствата към теологията*. София: ЛИК, 1991.

Йоан Дамаскин. *Точно изложение на православната вяра*.

Йоан Златоуст. *Девет слова за покаянието*. София: 1994.

Квинт Септимий Тертулиан. *Апология на християнството*. София: ЛИК, 1991.

Квинтилиан. *Обучението на оратора*. Прев. Макарий Порталски. София: СОФИ-Р, 1999.

Климент Александрийски. *Педагог*. Киев: Уч.-инф. экум. центра ап. Павла, 1996.

Тома от Аквино. *За същността и съществуващото*. София: ЛИК, 1992.

Тома от Аквино. *Сума на теологията*. Ч. 1, Ч. 2. София: Изток-Запад, 2002 – 2005.

Хонорий Августодунски. *Светилник*. София: ЛИК, 1992.

Хуго от Сен-Виктор. *За суетата на света*. София: ЛИК, 1992.

Коментарна литература:

Монографии

Бояджиев, Ц. *Пет средновековни трактата*. София: НИ, 1989.

Бояджиев, Ц. *Човекът и природата. Ренесанс на XII век*. София: НИ, 1991.

Бояджиев, Ц. *Студии върху средновековния хуманизъм*. София: НИ, 1988.

Вернер, Й. *Пайдейя. Греко-латинский кабинет*. Москва, 1997.

Гуревич, А. *Категории средновековной культуры*. Москва: Наука, 1974.

Гуревич, А. *Проблеми на средновековната народна култура*. София: НИ, 1985.

Льо Гоф, Жак. *Интелектуалците през Средновековието*. София: Изд. на СУ, 1993.

Льо Гоф, Жак. *Цивилизацията на средновековния Запад*. София: АГАТА, 1998.

Каприев, Г. *Византийската философия. Четири центъра на синтез*. София: ЛИК, 2000.

Каприев, Г. *Византика минора*. София: ЛИК, 1998.

Каприев, Г. *Аргументът на Анселм*. София: ЛИК, 1998.

Каприев, Г. *Анселм от Кентърбъри. Светът на неговите идеи*. София: ЛИК, 1999.

Майоров, Г. *Формиране на средновековната философия*. София: НИ, 1986.

Георгиева, П. и Георгиев, О. *Философия и образованост*. София: Изд. на СУ, 1990.

Георгиев, О. *Изследвания върху индивидуалността в Европейското средновековие*. София: ЛИК, 1998.

- Георгиев, О. *Средновековната образованост. Три студии*. София: Изд. Анго Боянов, 2002.
- Георгиев, О. *Свободните изкуства и Средновековието*. София: Изд на СУ, 2009.
- Георгиев, О. *Средновековната университетска метафизика. Четири лекции*. София: Изток-Запад, 2009.
- Георгиев, О. *За плоската земя, за дяволите на върха на иглата и други неща*. . София: Изд на СУ, 2014.
- Хайнцман, Р. *Философия на Средновековието*. София: ЛИК, 2002.
- Уеър, К. *Тайнството на човешката личност. Исихастки студии*. София: ЛИК, 2002.
- Янакиев, К. *Богът на опита и Богът на философията. Рефлексия на богопознанието*. София: Аноубис, 2003.

Учебни пособия

- Бояджиев, Ц. *Философия на Европейското Средновековие*. София: Фил. Ф-я „Минерва”, 1994.
- Жилсон, Е. и Бьонер, Ф. *Християнската философия*. София: Изд. на СУ, 1994.
- Средновековни философи* (антология). Ч. 1. София: Изд на СУ, 1994.
- Антология по средновековна философия*. София: Изд на СУ, 1986.
- Антология по етика*. Ч. 1. София: НИ, 1985.
- Идеята за времето. Антология*. София: НИ, 1985.
- Коев, Т. и Бакалов, Г. *Въведение в християнството*. София: Булвест 2000, 1992.

Дата: 30.05.2015

**Съставил: проф. дфн Олег
Георгиев**